

PRZEBIEG ZAJĘĆ

ETAP 1: AKTYWACJA (działania w klasie i środowisku cyfrowym)

Cel: wzbudzenie zaciekawienia, aktywizacja posiadanej wiedzy, wyzwalanie emocji.

Wskazówka do realizacji aktywacji:

Istotne, aby młodzież zaciekawić, ośmielić i ustalić reguły, według których stopień trudności realizowanego zadania motywuje uczennice i uczniów do podejmowania trudniejszych, ale bardziej interesujących zadań.

WAŻNE!

Prezentując w klasie obraz zamiast fotografii (reprodukcji) można wykorzystać tablicę multimedialną lub rzutnik – prezentacja wieloformatowa jest lepsza dla percepcji i dostrzegania detali oraz dla pierwszego wrażenia –spotkania z dziełem sztuki.

Wskazówka do realizacji:

Kolejne pytania zawierają odpowiedzi na wcześniejsze - warto potraktować ten układ jako taktikę porządkowania wiadomości.

Informacje o obrazie można uzupełnić udostępniając (odtwarzając) młodzieży audycję radiową:

Sandra Soluk - *Sztuka patrzenia*, odcinek 1., Radio Poznań, <https://radiopoznan.fm/informacje/kultura/nowy-cykl-sztuka-patrzenia>

[dostęp:02.02.2023].

Można wtedy również pokazać, prezentowaną na stronie „Radio Poznań”, wizualizację obrazu z galerii MNP .

Wykorzystanie zasobów online to szansa na przeprowadzenie zajęć także wtedy, kiedy bezpośrednia wycieczka do centrum Poznania nie jest możliwa.

1. Przedstawienie uczniom i uczennicom pojęcia „krajobrazu kulturowego”.
2. Wyjaśnienie, na czym polega deszyfrowanie „krajobrazu kulturowego”, podkreślenie rangi „ważnego patrzenia”, które uruchamiania skojarzeń i poszukiwania nowych informacji pogłębiających konteksty i poszerzających wiedzę.
3. Omówienie strategii kształcenia wyprzedzającego. (wyjaśnienie jak będziemy pracować, w jaki sposób i w jakim celu).
4. Zaciekawienie i wprowadzenie do tematu:
Nauczyciel/nauczycielka prezentuje uczennicom i uczniom, (ukrywając informacje o autorze, tytule, dacie powstania) obraz Carla Adolpha Henninga, *Portret rodzinny Raczyńskich (Załącznik 1.A.)*.
5. Nauczycielka/nauczyciel zadaje uczniom i uczennicom pytania, które mają usprawnić proces interpretacji dzieła sztuki:
 - ✓ *Jaki to rodzaj dzieła sztuki?*
 - ✓ *Kogo i co widzicie na obrazie? Popatrzcie dokładnie!(nazwiska osób przedstawionych na tym reprezentacyjnym portrecie zbiorowym wypisane są pod obrazem – widać to na reprodukcji w zbliżeniu (Załącznik 1. B.).*
 - ✓ *Czy ta praca to portret?*
 - ✓ *Czy przedstawione postaci z kimś /z czymś/ Wam się kojarzą?*
 - ✓ *Jak atmosfera towarzyszy temu przedstawieniu?*
 - ✓ *Jaki tytuł nadalibyście obrazowi?*
6. Nauczyciel/nauczycielka prezentuje metryczkę dzieła (Załącznik 1. C.)i przedstawia postacie na obrazie. (Załącznik 1. D.). Aktywując młodzież, zadaje pytania i inicjuje swobodną rozmowę:
 - ✓ *Czy znacie sławne polskie rody? Co wiecie o rodzinie, której męskich potomków oglądacie na obrazie?*
 - ✓ *Przypomnijcie, jakie działania dla pożytku publicznego (pro publico bono) podejmowali znani arystokraci/ziemianie?*
 - ✓ *Wyjaśnijcie słowa: filantrop i mecenas (Załącznik 2.).*
7. To moment, w którym uczniowie i uczennice poznają bohatera scenariusza: rodzinę Raczyńskich. Ich zadaniem będzie odkrycie, w krajobrazie kulturowym centrum Poznania, spuścizny po tych niezwykłych Wielkopolanach.

Cel modułu:

Wskazówka do realizacji

Istotą modułu jest odczytanie(rozszyfrowanie) spuścizny rodziny Raczyńskich

1. Pozyskanie wiedzy na temat rodziny Raczyńskich i ich roli w życiu poznaniaków.
2. Rozpoznanie w krajobrazie kulturowym Poznania miejsc, które powstały dzięki ich hojności.
3. Zgromadzenie informacji o budynkach, zasobach, i funkcjach

<p>widocznej w obiektach obecnych w okolicy Placu Wolności w Poznaniu. Odwiedzając i opisując miejsca związane z Raczyńskimi, młodzież buduje poczucie ciągłości pokoleniowych tradycji, dostrzega ponadczasową rangę instytucji kultury oraz zachowuje pamięć o wyjątkowych osobach i ich hojnych działaniach fundacyjnych.</p> <p>WAŻNE: można rozszerzyć scenariusz o innych przedstawicieli rodu; wymaga to jego modyfikacji i zwiększenia godzin dydaktycznych.</p>	<p>Biblioteki im. Raczyńskich oraz Muzeum Narodowego w Poznaniu.</p> <ol style="list-style-type: none"> Opisanie pomnika Hygei stojącego na Placu Wolności, zinterpretowanie jego funkcji oraz poznanie historii. Poszerzenie umiejętności opisu, analizy i interpretacji zabytku: budynku, pomnika, obrazu. Usprawnienie procesu wyszukiwania, selekcjonowania i opracowania materiałów źródłowych. Udostępnienie efektów pracy podczas zajęć szkolnych i/lub w dedykowanym projektowi środowisku cyfrowym.
<p>Sprawdzenie wiedzy bazowej uczniów.</p> <p>Co już wiem?</p>	<p>Wprowadzenie do tematu w oparciu o dostępne materiały źródłowe, opracowania analogowe jak i cyfrowe oraz przygotowane materiały (Bibliografia –Załącznik 10.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kim byli przedstawieni na portrecie mężczyźni z rodu Raczyńskich? ✓ Gdzie znajduje się obraz i kto go zamówił? ✓ Jak opisywać dzieło sztuki, zwłaszcza obraz? ✓ Jakie funkcje pełnił i pełni Plac Wolności w Poznaniu? ✓ Kogo nazywamy mecenasem a kogo filantropem?
<p>ETAP 2: PRZETWARZANIE (środowisko cyfrowe)</p>	
<p><i>Cel: analiza, synteza, przetwarzanie informacji i nadawanie im nowej formy.</i></p>	<p><i>Waszym podstawowym działaniem będzie udanie się na Plac Wolności w Poznaniu. Wokół tego placu znajdują się miejsca, które będziecie mieli odwiedzić, opisać i przygotować ich dokumentację fotograficzną. Będziecie pracowali z kartami pracy. Oprócz tego, Waszym celem będzie zgromadzenie jak najciekawszych informacji o obiektach, które wylosujecie w zadaniach. Wszystkie te miejsca łączy związek z rodziną Raczyńskich. Wasze zadanie polega na pokazaniu tych relacji. Powodzenia!</i></p> <p>Podzielcie się na grupy i wylosujcie zadania.</p> <p>Tematy do realizacji: Wykonanie zadania będzie wymagało od Was zorganizowania wycieczki oraz wypełnienia „Kart opisu zabytku”. W swoich opracowaniach możecie wykorzystać materiały analogowe i cyfrowe. Pamiętajcie, aby korzystać z legalnych źródeł (Załącznik 3.) WAŻNE! Przygotowując dokumentację fotograficzną zabytków podczas robienia zdjęć nie używajcie w pomieszczeniach flesza/lampy błyskowej. Za każdym razem upewnijcie się, że możliwe jest robienie zdjęć i/lub nagranie video.</p> <p>ZADANIA DLA GRUP</p>

Uwagi do realizacji:

Materiał video zawsze jest interesującym uzupełnieniem formy pisanej. Uatrakcyjnią prezentację, oraz poszerza spektrum percepcji. Rozmowa z ekspertem to szansa na pozyskanie w krótkim czasie maksimum cennych i nierzadko wyjątkowych, oryginalnych, anegdotycznych i trudno dostępnych informacji.

Uwagi do realizacji:

Nauczyciel/nauczycielka może moderować prace uczniów, tak, aby zauważyli, że **Plac Wolności** w Poznaniu, to miejsce szczególne: swoista agora historycznych i współczesnych spotkań poznaniaków. Jego charakter określają obiekty związane z rodem Raczyńskich. Zadaniem młodzieży jest ich poznanie, w doświadczeniu bezpośrednimi (wycieczka) lub (jeśli to nie jest możliwe) w formie wirtualnego spaceru.

Informacja o Placu Wolności:

Aleksander Łupienko: „Polsko - niemiecki pojedynek architektów. Plac Wolności w Poznaniu”:
https://www.historiapozukaj.pl/wiedza,architektura,98,architektura_polsko_-_niemiecki_pojedynek_architektow_w_poznaniu.html
[dostęp: 31.01.2023].

I. Muzeum Narodowe w Poznaniu

1. Zorganizujcie wycieczkę do poznańskiego Muzeum Narodowego. Poznajcie historię tego budynku i opiszcie go, zwracając szczególną uwagę na rolę rodziny Raczyńskich – wykorzystajcie „Kartę opisu zabytku” (**Załącznik 4.**). Zaznaczcie ważne dla istnienia tej instytucji daty, wydarzenia; przedstawcie misję jaką pełni MNP; podajcie oddziały, które wchodzi w skład Muzeum. – pomocne będą informacje dostępne na stronie MNP:
2. Oglądając w galerii ekspozycję sztuki XIX -wiecznej odszukajcie omawiany na lekcji obraz Carla Adolpha Henninga, *Portret rodzinny Raczyńskich*. Zastanówcie się jakie wrażenie robi na Was oryginał w porównaniu z reprodukcją; zapiszcie swoje wnioski.
3. W tej samej sali znajduje się obraz, który możecie zauważyć na portrecie. To największe dzieło malarskie w zbiorach muzeum. Opiszcie je wykorzystując „Kartę opisu obrazu” – (**Załącznik 5.**). Zgromadźcie informacje, dlaczego zostało wykorzystane jako element *Portretu rodziny Raczyńskich* (możecie wykorzystać opracowanie: Kinga Sibilska, „Wilhelm Kaulbach, *Bitwa Hunów, 1834–1837*”, materiał ze strony www. MNP: <https://mnp.art.pl/wilhelm-kaulbach-bitwa-hunow-1834-1837/> [dostęp: 31.01.2023]).
4. Przygotujcie dla Waszych koleżanek i kolegów **reklamę** muzeum – zachęcającą ich do wizyty w *świątyni sztuki*. Naśladując chwyt marketingowy popularny w zagranicznych muzeach, przygotujcie „**TOP 10**” - pokażcie i opiszcie (z wykorzystaniem METRYCZEK) 10 najważniejszych obiektów, które koniecznie trzeba zobaczyć będąc w Muzeum Narodowym w Poznaniu. W wyborze pomogą Wam bezpłatne, ogólnodostępne foldery muzealne oraz publikacje, które znajdziecie w muzealnej księgarni oraz informacje na stronie www. muzeum.

II. Biblioteka dla wszystkich!

1. Zorganizujcie wycieczkę do Biblioteki im. Raczyńskich. Przygotujcie dokumentację fotograficzną i/lub filmową, którą wykorzystacie przy opisie budynku i jego wnętrza; opiszcie instytucję według „Karty opisu zabytku”(Załącznik 6.).
2. „Przeznaczeniem Biblioteki Raczyńskich jest, aby w czytelni, która w teże będzie urządzoną, każdy bez różnicy osób w dniach i godzinach oznaczonych miał prawo z niej korzystać” - to słowa Edwarda Raczyńskiego, który określił w statucie publiczny charakter biblioteki. Przygotujcie materiał, który potwierdzi, że słowa fundatora zostały wcielone w życie: podajcie informacje kto i na jakich zasadach może korzystać ze zbiorów. Możecie wykorzystać informacje umieszczone na stronie biblioteki: <http://www.bracz.edu.pl/> [dostęp:10.01.2023].
3. Zwróćcie uwagę na modernizację gmachu biblioteki. Dokumentując fotograficzne stary i nowy gmach, zauważcie koncepcję architektoniczną, która łączy oba budynki. Ustosunkujcie się do tej wizji. Możecie wykorzystać materiał filmowy: *Biblioteka Raczyńskich, Poznań, Strefa Przestrzeni*, Film z serii "Księga Przestrzeni", <https://youtu.be/iNnDwEqu6o8> [dostęp:11.01.2023].

4. Zostańcie czytelnikami i czytelnikami! Załóżcie Karę Biblioteczną i znajdźcie dla siebie dział, który będzie odpowiadał Waszym preferencjom (do wyboru: beletrystyka, kryminały, literatura piękna, literatura faktu, książki popularnonaukowe, komiksy, płyty, filmy, albumy i wiele innych). Przygotujcie krótką informację o wypożyczonym obiekcie (np. książce, płycie, komiksie), uzasadnijcie swój wybór. Przedstawicie koleżankom i kolegom zasady wypożyczania oraz scharakteryzujcie aktualne programy skierowane do czytelników – zachęćcie do korzystania z biblioteki!

III. Pomnik fontanna – czyli Hygea z twarzą hrabiny

1. Zorganizujcie wycieczkę na Plac Wolności w Poznaniu. Odszukajcie pomnik Hygei. Przygotujcie dokumentację fotograficzną tego obiektu i opiszcie go według „Karty opisu pomnika” (**Załącznik 7.**). Zwrocie uwagę na informacje umieszczone na tablicy na cokole pomnika.
2. W wykorzystując dostępne źródła zdobądźcie jak najwięcej informacji o tym pomniku. Może zainspiruje Was materiał filmowy: Sylwia Jarmuż, *Skąd się wzięł w Poznaniu pomnik Higiei?*, <https://tvkwinogrody.pl/nagrania/odtwarzaj/17591> [dostęp: 02.01.2023].
3. Przygotujcie odpowiedzi na poniższe pytania:
 - ✓ *Jaką funkcję pełnił pomnik?*
 - ✓ *Dlaczego to pomnik – studzienka?*
 - ✓ *Kogo przedstawia pomnik?*
 - ✓ *Kim była Hygea?* (możecie wykorzystać informacje: Anita Magowska, *Hygeia – jej symbolika i wizerunki*, <http://www.phie.pl/pdf/phe-2006/phe-2006-2-101.pdf> [dostęp: 02.02.2023]).
 - ✓ *Czyją twarz ma posąg? Kim była modelka?* Możecie wykorzystać informacje ze strony MNP: Agnieszka Wajroch, *Portret Konstancji z Potockich Raczyńskiej*: <https://rogalin.mnp.art.pl/wirtualne-muzeum/malarstwo/portret-konstancji-z-potockich-raczynskiej> [dostęp:10.01.2023])
 - ✓ *Dlaczego fundator dedykował pomnik Wincentemu Priessnitzowi?*
4. Ustalcie, jakie lokalizacje miał pomnik? Podajcie daty, i przyczyny zmian miejsc kolejnych ekspozycji oraz przedstawcie, gdzie znajduje się oryginał rzeźby wieńczącej pomnik. Przygotujcie o tym materiał.
5. Wyjaśnijcie, w jaki sposób pomnik Hygei wiąże się z działalnością filantropijną hrabiego Raczyńskiego. Możecie wykorzystać materiał filmowy: *Wodociągi Edwarda hr. Raczyńskiego*, film z cyklu *Historia poznańskich wodociągów* – Aquanet: <https://youtu.be/E573HIWTROM> [dostęp: 03.01.2023].

<p><i>Uczniowie i uczennice mogą utrwalać zebrane informacje w różnorodnej formie.</i></p>	<p>Uczniowie i uczennice poszukują, selekcionują i gromadzą informacje potrzebne do realizacji zadań. Pracują najpierw indywidualnie, później grupowo. Nauczyciel/nauczycielka weryfikuje jakość, legalność i merytoryczną poprawność źródeł; zachęca do przywoływania opracowań ujętych w bibliografii oraz przedstawia sposoby pozyskiwania materiałów informacyjnych i ich przetwarzania.</p>
<p>ETAP 3: SYSTEMATYZACJA (zajęcia w klasie)</p>	
<p><i>Cel: uporządkowanie wiedzy (strukturyzacja, powiązania)</i></p> <p>Warto zwrócić uwagę uczniów i uczennic na istotne i nowe informacje, które poznali.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekapitulacja: rozmowa sterowana na temat głównej tezy modułu i jej potwierdzenie: Plac Wolności to miejsce, w którym żywe są ślady działalności filantropijnej rodu Raczyńskich, to przestrzeń publiczna, która pamięć o tych działaniach utrwała i potwierdza. 2. Prezentacja zadań przez grupy: Uczniowie i uczennice prezentują przygotowany materiał w klasie oraz publikują go w dedykowanym środowisku cyfrowym. 3. Uzupełnienie – zaproszenie do dyskusji: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ród Raczyńskich nazywany był polskimi Medyceuszami. Wyjaśnijcie istotę tego porównania i ustosunkujcie się do jego trafności. ✓ Na Placu Wolności znajduje się współczesna Fontanna wolności (Załącznik 8.). Opiszcie ten obiekt własnymi słowami, wykorzystując, zdobyte podczas pracy nad zadaniami projektowymi, umiejętności opisu zabytku/dzieła sztuki/pomnika. Oceńcie, czy podoba Wam się połączenie nowoczesnej formy artystycznej z historycznym charakterem placu. Uzasadnijcie swoje stanowisko.
<p>ETAP 4: EWALUACJA (zajęcia)</p>	
<p>Uwagi do realizacji zadania: Zaproponowane, jako forma ewaluacji, zadanie sprawdza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wiedzę, ➤ umiejętności syntezy, skrótu i wyboru najważniejszych informacji, ➤ kompetencje pracy w środowisku multimedialnym. <p>QR kody są uczniom i uczennicom powszechnie znane; można przypomnieć sposób ich przygotowania – liczne przykłady dostępne w Internecie (np. film instruktażowy na kanale YouTube.pl: Skylark, <i>Jak zrobić kod QR? [Generator kodów QR]:</i> https://youtu.be/pmAeNLTvAFI [dostęp: 11.01.2023])</p>	<p>Ewaluacja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mapa i QR kody Nauczyciel/nauczycielka przesyła uczniom mapę (Załącznik 9.A.), prosi o naniesienie na nią poznanych w czasie projektu obiektów oraz o przygotowanie krótkiej informacji o tych obiektach (np. załączone zdjęcie + kilkuzdaniowy opis (przykładowa realizacja w Załączniku 9.B.)). Uczniowie i uczennice prezentują swoje mapy i QR kody. 2. Informacja zwrotna nauczyciela Nauczyciel/nauczycielka omawia mocne i słabe strony realizowanych zadań. Wskazuje obszary, w których uczniowie powinni mogąc zmienić sposoby pracy. Gratuluje zaangażowania i wzrostu kompetencji.